

συνέλευση κατειλημμένων
προσφυγικών

ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΤΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

Τα προσφυγικά της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, από την ανέγερσή τους το 1933, αποτέλεσαν ένα από τα ελάχιστα δείγματα οργανωμένης δόμησης στην Αθήνα του μεσοπολέμου. Ο σκοπός τους ήταν να στεγάσουν κάποιους από τους πρόσφυγες του 1922, που μέχρι τότε ζούσαν σε παραγκουπόλεις, όπως και το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων της τότε Αθήνας. Οι νεόχτιστες κατοικίες, που αγοράστηκαν με δάνεια και άλλες ευκολίες πληρωμής, αποτέλεσαν μια ζωντανή γειτονιά, και, σε αντίθεση με τα περισσότερα «αρχιτεκτονικά μνημεία» της τότε εποχής, δεν εξυμνούν το μεγαλείο ούτε της μεγαλοαστικής τάξης, ούτε του «αθάνατου αρχαιοελληνικού πνεύματος». Αντίθετα εξέφραζαν την καθημερινότητα ενός υποβαθμισμένου κομματιού της εργατικής τάξης και είναι πλέον φορτισμένες με μνήμες από την αντίσταση, τα Δεκεμβριανά και τον εμφύλιο.

Σήμερα, 79 χρόνια μετά την ανέγερσή τους, τα προσφυγικά φαντάζουν παράταιρα σε όσους περνάνε από την Λεωφόρο Αλεξάνδρας και όντως είναι. Αποτελούν ένα συγκρότημα φθινών, χαμηλών κατοικιών και ελεύθερων χώρων ανάμεσα σε τεράστια κρατικά κτίρια και πυκνοδομημένες οκταώροφες πολυκατοικίες. Είναι ένα από τα λίγα εναπομείναντα «αναξιοποίητα», από κερδοσκοπική άποψη, κομμάτια γης στην περιοχή και γενικά στο κέντρο της Αθήνας, η οποία έχει αλωθεί εξολοκλήρου από τις κατασκευαστικές εταιρείες.

Τα κτίρια αυτά, που αφενός δεν έχουν καμιά αξία για την «ιστορία» που γράφεται από τα αφεντικά και αφετέρου καταλαμβάνουν ένα ανεκμετάλλευτο φιλέτο δεκατεσσάρων στρεμμάτων στο κέντρο της πόλης, εντάχθηκαν από πολύ νωρίς στους κερδοσκοπικούς σχεδιασμούς του κράτους και των μεγαλοκατασκευαστικών. Στο όνομα της «αξιοποίησης» και της δήθεν αναβάθμισης έγιναν κατά καιρούς απόπειρες να εφαρμοστούν διάφορα επιχειρησιακά σχέδια στην περιοχή. Ήδη από το 1986, και ενώ η Λεωφόρος Αλεξάνδρας είχε μεταμορφωθεί από περιφέρεια σε κεντρικό άξονα της πόλης, έγιναν οι πρώτες προσπάθειες ανταλλαγής των προσφυγικών με άλλες κατοικίες, χωρίς όμως το σχέδιο αυτό να βρει την αποδοχή των ιδιοκτητών. Το 2001, και εν όψει των ολυμπιακών αγώνων του 2004, ξεκινά η ληστρική απαλλοτρίωση των προσφυγικών από την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου με απώτερο σκοπό την κατεδάφισή των 6 από τα 8 μπλοκ πολυκατοικιών και την δημιουργία «ελεύθερου χώρου πρασίνου» (βλέπε πάριινγκ και εμπορικού κέντρου).

Στα επόμενα δύο χρόνια απαλλοτριώνονται πάνω από τα μισά σπίτια. Η προσφυγή όμως στο Συμβούλιο της Επικρατείας (Σ.τ.Ε.) από μερίδα ιδιοκτητών και ευαισθητοποιημένων «δianoούμενων» πετυχαίνει να χαρακτηριστούν τα 8 μπλοκ πολυκατοικιών διατηρητέα και μπλοκάρει την κατεδάφισή τους. Ωστόσο, τα απαλλοτριωμένα σπίτια σταδιακά εγκαταλείπονται και παρακμάζουν. Το γεγονός αυτό αλλάζει αρνητικά την καθημερινότητα της γειτονιάς και δίνει τροφή στην κρατική προπαγάνδα για σενάρια περί «υποβάθμισης» και «επικινδυνότητας» της ευρύτερης περιοχής.

Παράλληλα με τους κεντρικούς σχεδιασμούς του κράτους υπήρξαν και επιμέρους απόπειρες εκμετάλλευσης των προσφυγικών. Διάφοροι φορείς, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και κομματικοί παράγοντες διεκδικούν μέρος των προσφυγικών κτιρίων για να επιδείξουν, με το αζημίωτο πάντα, φιλανθρωπικό ή πολιτιστικό έργο, εθελotuφλώντας στο γεγονός ότι τα σπίτια αυτά κατοικούνται από δεκάδες ανθρώπους, οι περισσότεροι εκ των οποίων αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα επιβίωσης.

Αφού, λοιπόν, τα προσφυγικά για ένα μικρό διάστημα ερήμωσαν, άρχισαν να καταλαμβάνονται σταδιακά από διάφορες κοινωνικές ομάδες όπως οικονομικούς μετανάστες, πολιτικούς πρόσφυγες, άστεγους, άνεργους και επισφαλείς εργαζόμενους. Όλοι εμείς, αν και από διαφορετικές αφετηρίες, χώρες και κουλτούρες, συναντηθήκαμε στην επιλογή μας να καλύψουμε με αυτό τον τρόπο την ανάγκη μας για στέγη, δημιουργώντας στο πέρασμα του χρόνου μια κατελιημμένη γειτονιά.

ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗ
ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΤΕΙΛΗΜΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ
ΩΣ ΕΝΑ ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑ

Η επιλογή της κατάληψης στέγης αποτελεί μέρος της πρακτικής επανοικειοποίησης του κοινωνικού πλούτου και αντιτίθεται στον εκβιασμό του ενοικίου, συνθήκη που απαιτεί να ξεπουλάμε τον χρόνο μας στη δουλειά για να εξαγοράσουμε τον χώρο διαμονής μας. Ειδικά σήμερα, που το πεδίο υποδούλωσης της ζωής μας διευρύνεται ραγδαία με το νέο εργασιακό μεσαίωνα και τα χρέη να συνθέτουν μια ζοφερή πραγματικότητα, η εμπορευματοποίηση της στέγης καταδικάζει τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα σε άθλιες συνθήκες στέγασης και τους νεότερους σε μόνιμη εξάρτηση από την οικογένεια.

Η εκβιαστική αυτή συνθήκη μοιάζει ακόμα πιο παράλογη αν σκεφτεί κανείς τον μεγάλο αριθμό εγκαταλελειμμένων κτιρίων που υπάρχουν στην πόλη. Τα κτίρια αυτά παραμένουν άδεια και απαγορευμένα για ανθρώπους που θα μπορούσαν να τα κατοικήσουν και να τους ξαναδώσουν ζωή. Η υπάρχουσα κατάσταση αναδεικνύει τις λογικές κερδοσκοπίας που βρίσκονται πίσω από αυτή την αντίληψη, δηλαδή τη δέσμευση του κοινωνικού πλούτου για ενδεχόμενη μελλοντική εκμετάλλευσή του, με πλήρη αδιαφορία για τις άμεσες ζωτικές ανάγκες της κοινωνίας. Η ποινικοποίηση κάθε προσπάθειας αυτοστέγασης, πέραν της ιδιοκτησίας και των εμπορευματικών της εναλλακτικών, φανερώνει την εχθρική στάση του συστήματος απέναντι στις ανοιχτές αυτόνομες δομές και μέσα επιβίωσης. Τη στάση αυτή, μέσω της ηθικής της εργασίας, της νομιμοφροσύνης και της κατανάλωσης εικονικής ευτυχίας, αποδέχεται μη συνειδητά μεν, ουσιαστικά δε, μεγάλο μέρος της κοινωνίας, υπερασπιζόμενο έτσι το κυρίαρχο μοντέλο, ακόμα και αν αυτό λειτουργεί εναντίον του.

Εμείς, ως ένα κομμάτι αυτής της γειτονιάς, θεωρούμε ότι η πράξη να καταλάβουμε ένα εγκαταλελειμμένο κτίριο επιδιώκει καταρχάς να καλύψει την ανάγκη για στέγη αλλά δύναται και να αντιταχθεί σε ένα μεγάλο μέρος των καπιταλιστικών σχέσεων. Αντιλαμβανόμενοι τις δύο αυτές επιλογές ως συνέχεια της μιας προς την άλλη και έχοντας εμπιστοσύνη στα προτάγματα της αυτοοργάνωσης και της συλλογικής διαχείρισης της καθημερινότητας μας, δημιουργήσαμε ένα κοινωνικό εγχείρημα που ενέχει στοιχεία τόσο κατάληψης όσο και γειτονιάς και επιχειρεί να προσλάβει χαρακτηριστικά κοινότητας.¹

Λειτουργούμε οριζόντια με βασικές αρχές την αυτοοργάνωση, την αλληλεγγύη και την ισότητα, μακριά από λογικές ανάθεσης και αντιπροσώπευσης, έχοντας κεντρικό όργανο λήψης αποφάσεων τη συνέλευση. Γνωρίζουμε ότι η επιτυχία του εγχειρήματός μας δεν εξαρτάται μόνο από μια σωστή συνταγή διαδικασιών. Βασίζεται εξίσου στην κουλτούρα της συλλογικοποίησης, ως ποιότητα ειδικού πολιτικού και κοινωνικού βάρους, η οποία για μας δεν αποτελεί απλώς ένα εργαλείο προς επίτευξη των οποιωνδήποτε σκοπών, ούτε ακόμα ένα πεδίο το οποίο θα αυτοδιαλύεται και θα ανασυντάσσεται στο βωμό της μεταφυσικής των περιεχομένων και των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Αρνούμενοι τις λογικές του πρόσκαιρου και του ευκαιριακού, θεωρούμε ότι η συλλογικοποίηση ενέχει χαρακτηριστικά τόσο αυταξίας όσο και αυτοσκοπού, και αποτελεί τον μόνο δρόμο οργάνωσης των αγωνιζόμενων υποκειμένων, με απώτερο στόχο τη συνολική αυτοδιαχείριση όλων των θεμάτων τεχνικής και πολιτικής φύσης. Θεωρούμε ότι τα σπίτια που έχουμε καταλάβει και κατοικούμε δεν αποτελούν προϊόντα «εναλλακτικής» ατομικής ιδιοκτησίας που μπορούν να «κληροδοτηθούν», ούτε να χρησιμοποιούνται ως ξενοδοχεία ή ως εναλλακτικοί χώροι ιδιώτευσης. Αντιλαμβανόμενοι την σχέση που μας ενώνει ως πολιτική και όχι ως χωροταξική, δεν θεωρούμε το κάθε διαμέρισμα ανεξάρτητο χώρο αλλά κομμάτι ενός συνολικού εγχειρήματος. Για τον λόγο αυτό, χώροι που είτε καταλαμβάνονται από τη συνέλευση είτε της παραχωρούνται από παλαιότερους καταληψίες, μετατρέπονται σε κοινό κτήμα, αποτελώντας ένα ακόμα σημείο στον χάρτη του κοινωνικού αγώνα. Τη συνθήκη αυτή έρχεται να

διασφαλίσει η δέσμευση ότι κάθε άτομο που του παραχωρείται χώρος από τη συνέλευση οφείλει να αναλαμβάνει ενεργό ρόλο στις προσπάθειες για την αυτοοργάνωση της γειτονιάς των προσφυγικών, να συμμετέχει στις δομές και να στηρίζει τις υποδομές ανάλογα με τις δυνατότητές του.

Δεν αποτελούμε πολιτική ομάδα και δεν θα μπορούσαμε άλλωστε. Προσπαθούμε να γίνουμε ένας ζωντανός κοινωνικός οργανισμός, μια οργάνωση γειτονιάς, με τις αναπόφευκτες αντιφάσεις και προβληματικές της, μέσα στην οποία η διαφορετικότητα σε αντιλήψεις, καταβολές, ακόμα και στην γλώσσα, αποτελεί πλούτο και η δημιουργική τους σύνθεση το ζητούμενο διακύβευμα. Χωρίς να τρέφουμε αυταπάτες για ουτοπικούς παραδείσους και οάσεις ελευθερίας εντός των πλαισίων του καπιταλισμού, καλούμαστε εντούτοις να επαληθεύσουμε τα προτάγματά μας σε χρόνο ενεστώτα.²

Από τα πρώτα στάδια της δράσης μας για τη διαμόρφωση της Συνέλευσης Κατελιγμένων Προσφυγικών (ΣΥ.ΚΑ.ΠΡΟ) γνωρίζαμε ήδη ότι το εγχείρημα που αναλαμβάνουμε να πραγματοποιήσουμε δε θα ήταν εύκολο και, όσο και αν μοιάζει παράδοξο, η γειτνίαση μας με την γ.α.δ.α. και το εφετείο δεν θα ήταν ο κυριότερος λόγος για αυτό. Η προβληματική έγκειται στην ιδιομορφία και την ποικιλομορφία μιας γειτονιάς που αποτελείται κυρίως από καταλήψεις στέγης και η οποία την κάνει να διαφέρει εξολοκλήρου από τα ως τώρα καταληψιακά εγχειρήματα στον ελληνικό χώρο. Υπάρχει ένα μείγμα μεταναστών, πολιτικών προσφύγων, «περιθωριοποιημένων» κοινωνικών στοιχείων, πολιτικών αγωνιστών, ιδιοκτητών και νοικάρηδων. Υπάρχει η δυσκολία επικοινωνίας όλου αυτού του ετερόκλητου πλήθους, λόγω της γλώσσας, της κουλτούρας, της πολιτικής και κοινωνικής ταυτότητας. Υπάρχει όμως και η μέγγενη της κοινωνικής παθογένειας που αναπαράγει σε όλες τις κοινωνικές εκφάνσεις στερεότυπα ανταγωνισμών, ιδιώτευσης, ατομικιστικού αυτισμού έως και κανιβαλισμού. Όλα αυτά αποτελούν εξίσου την τροχοπέδη αλλά και τη μεγάλη πρόκληση για μας.³

Με βάση τα παραπάνω, προσδιορίσαμε τον χαρακτήρα μας απέναντι στον «έξω κόσμο». Καθώς δεν έχουμε την ψευδαίσθηση του «μοναδικού», θεωρούμε τον εαυτό μας κομμάτι του ευρύτερου ριζοσπαστικού κινήματος. Η ύπαρξη μας εξαρτάται από αυτό, αφού είμαστε μέρος του, αλλά και η δική του ύπαρξη εξαρτάται από τα επιμέρους συλλογικά εγχειρήματα, τα οποία του δίνουν περιεχόμενο και δυναμική, μέσα από την πολιτική και κοινωνική τους δράση, τα προτάγματα και τους αγώνες τους. Για τους λόγους αυτούς το πεδίο δράσης μας τόσο στους αγώνες των καταλήψεων, όσο και στους αγώνες που αναπτύσσονται στις γειτονιές.

Βασική προτεραιότητα της συνέλευσης είναι να ζωντανέψει τη γειτονιά και να την επαναπροσδιορίσει ως μια κατελιγμένη κοινότητα. Για να δώσουμε ουσιαστικό περιεχόμενο στο λόγο μας οργάνωνουμε στη γειτονιά μια σειρά από δομές και δραστηριότητες, οι οποίες της δίνουν ζωή, ενθαρρύνουν την αλληλοβοήθεια και την αλληλεγγύη και τη ζυμώνουν με όρους συντροφικότητας και αυτοοργάνωσης. Λειτουργούμε εβδομαδιαία συλλογική κουζίνα, πραγματοποιούμε συλλογικές καθαριότητες σε μια εσκεμμένα παραμελημένη γειτονιά (όπου και όποτε κρίνεται αναγκαίο), οργανώνουμε μαθήματα αυτομόρφωσης, πλαισιώνουμε κοινωνικά εγχειρήματα σίτισης και ένδυσης για ανθρώπους της γειτονιάς με σοβαρά προβλήματα επιβίωσης, στεκόμαστε αλληλέγγυοι σε διώξεις καταληψιών. Παράλληλα, όμως, συγκρούμαστε με αντικοινωνικές και εκμεταλλευτικές συμπεριφορές, αντιτασσόμαστε σε λογικές καιροσκοπισμού και εξατομίκευσης, απαιτούμε από όσους πλαισιώνουν τον χώρο του συλλογικού την ευθύνη της δέσμευσης και το αναπόφευκτο της κοινής πορείας στον δρόμο για την αυτοοργάνωση.

Έχοντας την συνείδηση ότι είμαστε ικανοί να πάρουμε τη ζωή στα χέρια μας, υπερασπιζόμαστε το κίνημα των καταλήψεων και τα προσφυγικά ως μέσο έμπρακτης αμφισβήτησης της κυριαρχίας και ως κομμάτι του αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση.

Προτάσσουμε την αξία χρήσης, την από κοινού δράση, την αλληλοβοήθεια, για ένα κόσμο ισότητας, αλληλεγγύης και ελευθερίας.

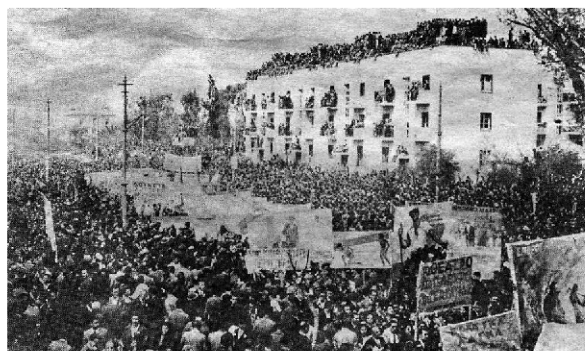
Συνέλευση Κατειλημμένων Προσφυγικών
Ιούλιος 2012

¹ Αντιλαμβανόμαστε την κοινότητα ως ένα σύνολο ανθρώπων και σχέσεων που συγκροτούνται στη βάση ενός κοινού χωροταξικού πεδίου. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι η απλή συνάθροιση ανθρώπων με βάση χωροταξικά κοινά αρκούν για να δημιουργήσουν τους όρους, τις προϋποθέσεις και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που οφείλουν να χαρακτηρίζουν μια κοινότητα, τουλάχιστον με τον τρόπο που την αντιλαμβανόμαστε ως συνέλευση κατειλημμένων προσφυγικών. Αντίθετα την ορίζουμε ως ένα σύνολο υποκειμένων και υποδομών, οι σχέσεις των οποίων δεν συγκροτούνται πάνω σε ένα εθνικό, συγγενικό, θρησκευτικό ή φυλετικό πρόσημο αλλά στη βάση ενός κοινού πολιτικού προτάγματος, αυτού της κοινοκτημοσύνης, της ισότητας και της συναπόφασης. Σκοπός της είναι να δημιουργεί αυτόνομες πολιτικές δομές και σχέσεις οι οποίες της εξασφαλίζουν μια σχετική υλική αυτόνομη από την μία αλλά και την αυτοπραγμάτωση της με όρους αυτοθέσμησης πάντα στη βάση των δυνατοτήτων του καθενός και σύμφωνα με τις ανάγκες του. Αυτό που με όρους πολιτικού φαντασιακού ονομάζεται κομμούνα (commune).

² Είμαστε πεπεισμένοι ότι ο κόσμος της ισότητας και της ελευθερίας δεν θα προσγειωθεί ξαφνικά ουρανοκατέβατος αλλά υπάρχει εν σπέρματι μέσα στον παλιό κόσμο. Κυφορρείται ήδη και όσο δυναμώνει, όσο ζυμώνεται και δημιουργεί, τόσο θρέφει τις διεργασίες και τα βιώματα, τα οποία θα μας προσδιορίσουν ως κοινωνικά υποκείμενα, ώριμα να αντιπαρατεθούν με το υπάρχον, να προκαλέσουν όχι μόνο τις ρωγμές αλλά και τη κατεδάφιση του και ταυτόχρονα, ικανά να φέρουν στις πλάτες τους την ευθύνη της δημιουργίας του καινούργιου.

³ Γιατί, θεωρούμε αναγκαίο, όπου υπάρχει το υπόβαθρο και η ευκαιρία, να δρούμε σε πρωτογενές κοινωνικό επίπεδο, αφού η κοινωνική βάση αποτελεί τον προνομιακό χώρο διάχυσης και δοκιμής των ριζοσπαστικών προταγμάτων και δράσεων.

ΣΥ.ΚΑ.ΠΡΟ

email: prosf@hotmail.gr